

Podsumowanie
strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

„Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Wrzesińskiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2032”
wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

przyjętego uchwałą nr 121/XIX/2025
Rady Powiatu Wrzesińskiego
z dnia 4 listopada 2025 roku

1. Przedmiot opracowania i podstawa prawna

Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.) przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty polityk, strategii, planów lub programów sektorowych, opracowywane lub przyjmowane przez organy administracji, wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ww. ustawy do przyjętego dokumentu, załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

1. ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko,
2. opinie właściwych organów,
3. zgłoszone uwagi i wnioski,
4. wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone,
5. propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Ponadto zgodnie z art. 42 ust. 2 ww. ustawy organ opracowujący projekt dokumentu dołącza do przyjętego dokumentu uzasadnienie zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

2. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wrzesińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032” przewiduje realizację zadań, które w większości przyczynią się do poprawienia stanu środowiska na terenie powiatu, a tym samym pozytywnie wpłyną na zdrowie ludzi i poprawią standard życia mieszkańców.

Zadania i cele w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wrzesińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032” pozostają w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych, dokumentach sektorowych oraz w dokumentach o charakterze programowym/wdrożeniowym, tj. :

- Strategia Europa 2030;
- Agenda Zrównoważonego Rozwoju 2030;
- Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030;
- Europejska Konwencja Krajobrazowa;
- Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej;
- Polityka energetyczna Polski do 2040 roku;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku;
- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku;
- Program ochrony środowiska dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2030;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2023-2028 wraz z planem inwestycyjnym;
- Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego do roku 2030.

Następnie w wyniku analizy i oceny istniejącego stanu środowiska na terenie powiatu wskazano istotne problemy środowiskowe oraz wyznaczono cele i kierunki interwencji dla poszczególnych obszarów interwencji:

Obszar interwencji - Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Ochrona jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Zwiększenie efektywności energetycznej powiatu,
- Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną,
- Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii.

Obszar interwencji - Zagrożenia hałasem

Cel: Ochrona przed hałasem

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie emisji hałasu do środowiska,
- Rozwój zrównoważonego transportu.

Obszar interwencji - Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunki interwencji:

- Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych.

Obszar interwencji - Gospodarowanie wodami

Cel: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią

Kierunki interwencji:

- Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych,
- Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez zwiększanie retencji wodnej powiatu,
- Zwiększanie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego.

Obszar interwencji - Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Wzmocnienie dostępności infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Kierunki interwencji:

- Rozbudowa infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków, w szczególności na terenach wiejskich,
- Rozwój infrastruktury dostarczania wody dla społeczeństwa i gospodarki.

Obszar interwencji - Zasoby geologiczne

Cel: Ochrona zasobów geologicznych

Kierunki interwencji:

- Zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko związane z eksploatacją i poszukiwaniem kopalin.

Obszar interwencji - Gleby

Cel: Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu

Kierunki interwencji:

- Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi.

Obszar interwencji - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalne gospodarowanie odpadami

Kierunki interwencji:

- Zapobieganie powstawania odpadów,
- Zwiększenie efektywności prowadzenia selektywnego zbierania odpadów „u źródła”,
- Minimalizacja składowanych odpadów,
- Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne.

Obszar interwencji - Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

Kierunki interwencji:

- Ochrona cennych obszarów i obiektów przyrodniczych,
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Tworzenie zielonej infrastruktury.

Obszar interwencji - Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnych awarii

Kierunki interwencji:

- Utrzymanie sprawnego systemu zapobiegania poważnym awariom.

Obszar interwencji - Edukacja ekologiczna

Cel: Świadome ekologicznie społeczeństwo

Kierunki interwencji:

- Edukacja ekologiczna mieszkańców.

Obszar interwencji - Monitoring środowiska

Cel: Zapewnienie aktualnych informacji o stanie środowiska

Kierunki interwencji:

- Monitoring środowiska,
- Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska.

W związku z powyższym przedstawianie alternatywnych rozwiązań w tym kontekście nie ma uzasadnienia zarówno z formalnego, jak i z ekologicznego punktu widzenia.

Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważyć przede wszystkim:

- warianty lokalizacji - dobrze przemyślany wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniający lokalne uwarunkowania, walory przyrodnicze i uciążliwości dotyczące mieszkańców (hałas, wibracje, spaliny, odory, zanieczyszczenia wód i gleby),
- warianty projektowe, konstrukcyjne i technologiczne,
- potrzeby oraz skutki środowiskowe (w fazie realizacji i eksploatacji inwestycji),
- stosowanie BAT, jako możliwie najkorzystniejszych dla środowiska technologii, materiałów, rozwiązań konstrukcyjnych,
- warianty organizacyjne,
- wariant niezrealizowania inwestycji, tzw. „opcja zerowa”.

3. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Po sporządzeniu projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wrzesińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032” przeprowadzono strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko. Zgodnie z art. 53 ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.) wystąpiono do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz do Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Programu.

Zakres i szczegółowość *Prognozy oddziaływania na środowisko* został uzgodniony przez:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem nr WPP-III.411.122.2025.AK2.2 z dnia 13.05.2025 r.
- Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu pismem nr DN-NS.9011.824.2025 z dnia 23 kwietnia 2025 r.

W związku z powyższym opracowano prognozę oddziaływania na środowisko zgodnie z ww. ustaleniami. Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań skutków wykonania Programu na środowisko i stwierdzenie czy realizacja proponowanych zadań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi. W prognozie przedstawiono aktualny stan środowiska

na terenie powiatu wrzesińskiego oraz przedstawiono istniejące problemy ochrony środowiska. W przypadku negatywnego oddziaływania danego zadania na środowisko zaproponowano rozwiązania ograniczające i minimalizujące negatywne skutki dla środowiska. Prognoza zawiera również ocenę potencjalnych zmian w przypadku braku realizacji Programu, która wskazuje na wyraźne pogorszenie stanu środowiska oraz jakości życia mieszkańców powiatu.

W ramach analizy oceniono możliwe oddziaływania wszystkich zaplanowanych w Programie zadań i działań na poszczególne elementy środowiska, w tym na: obszary Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne.

W wyniku tej analizy stwierdzono, że realizacja Programu będzie mieć w dużej mierze pozytywne oddziaływanie na środowisko naturalne powiatu wrzesińskiego. Poprawi się jakość powietrza jeżeli będą realizowane zadania z zakresu poprawy efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację systemów ogrzewania i termomodernizację. Zaplanowano również modernizację oświetlenia na energooszczędne, rozbudowę sieci gazowej i sieci ciepłowniczej. Wszystkie te działania przyczynią się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, głównie gazów cieplarnianych. W ramach ograniczenia uciążliwości systemu komunikacyjnego należy zwiększać sieć ścieżek rowerowych, regularnie czyścić ulice i drogi, a także zachęcać mieszkańców do korzystania z transportu zbiorowego. W celu ciągłej kontroli jakości powietrza przewidziano zadanie polegające na monitoringu jakości powietrza.

Na zmniejszenie poziomu hałasu komunikacyjnego będą miały wpływ przedsięwzięcia związane z budową i przebudową dróg na terenie powiatu oraz stosowanie odpowiednich zabezpieczeń i rozwiązań technicznych ograniczających hałas. Ochronę mieszkańców przed polami elektromagnetycznymi zapewniono poprzez prowadzenie monitoringu oraz wprowadzenie odpowiednich zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających ochronę mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Polepszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych nastąpi w wyniku budowy, rozbudowy sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu oraz modernizacji oczyszczalni ścieków. Zaplanowano również dalszą rozbudowę sieci wodociągowej i modernizację ujęć wody i stacji uzdatniania wody w celu poprawy jakości wody do spożycia. W celu ochrony mieszkańców przed podtopieniami, powodzią i suszą przewidziano zadania polegające na konserwacji rowów melioracyjnych i utrzymaniu w należytym stanie rzek, cieków i wałów przeciwpowodziowych. Zaplanowano również działania zachęcające mieszkańców do gromadzenia i wykorzystywania wód opadowych, jak również działania zmierzające do odtworzenia naturalnych możliwości retencyjnych gruntów.

W celu ochrony złóż kopalin należy wprowadzać odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w celu ochrony niezagospodarowanych złóż kopalin.

Bezpośredni pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi i jakość gleb będą miały przedsięwzięcia związane z wdrażaniem programów rolnośrodowiskowych i programów mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych. Należy identyfikować i monitorować osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi.

W zakresie gospodarki odpadami zaplanowano działania polegające na osiągnięciu przez poszczególne gminy wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz poziomu składowania odpadów. Zaplanowano rozbudowę instalacji do zagospodarowania odpadów, jak i rozbudowę lub budowę nowych punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, tak aby zwiększać masę odpadów poddawanych ponownie do recyklingu. Ważnym działaniem dla ochrony środowiska będzie likwidowanie nielegalnych wysypisk odpadów. Zaplanowano pomoc finansową dla mieszkańców chcących usunąć wyroby zawierające azbest z terenu nieruchomości. Ważna będzie również działalność kontrolna w zakresie odpadów oraz edukacja ekologiczna w zakresie prowadzenia efektywnej gospodarki odpadami.

Zaplanowano również zadania, które będą bezpośrednio przyczyniały się do zachowania różnorodności biologicznej oraz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej oraz terenów zielonych na terenie powiatu wrzesińskiego. Należy prowadzić zrównoważoną gospodarkę leśną.

Ważna będzie również edukacja ekologiczna, tak aby mieszkańcy wiedzieli w jaki sposób mogą dbać i poprawić stan środowiska naturalnego. Niezbędne jest wyposażenie jednostek ratowniczych w odpowiedni sprzęt aby móc zapobiegać i minimalizować skutki poważnych awarii przemysłowych oraz ekstremalnych zjawisk pogodowych. Aby kontrolować stan środowiska oraz zachodzące w nim zmiany zaplanowano monitoring stanu jakości środowiska. Ważne będą także kontrole gospodarstw domowych i podmiotów gospodarczych w zakresie przestrzegania przepisów ochrony środowiska.

Możliwe negatywne oddziaływania będą występować w przypadku realizacji przedsięwzięć związanych z:

- poprawą efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację systemów ogrzewania i termomodernizację,
- wyposażeniem budynków w instalacje odnawialnych źródeł energii wraz z magazynami energii/ciepła,
- budową dróg rowerowych i ciągów pieszko-rowerowych,
- rozbudową sieci ciepłowniczych i sieci gazowych,
- budową, przebudową i utrzymaniem dobrego stanu technicznego dróg na terenie powiatu,
- odtwarzaniem naturalnej retencji wodnej oraz budową i rozwojem błękitnej i zielonej infrastruktury,
- utrzymaniem rzek i cieków, budowli hydrotechnicznych i wałów przeciwpowodziowych,
- budową, modernizacją sieci kanalizacji deszczowej, systemów zagospodarowania wód opadowych,
- budową / rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej,
- budową / modernizacją oczyszczalni ścieków,
- budową / rozbudową sieci wodociągowej,
- budową / modernizacją ujęć wody i stacji uzdatniania wody,
- budową / modernizacją instalacji do zagospodarowania odpadów,
- budową nowych PSZOK i rozbudową lub modernizacją istniejących PSZOK,
- zwiększaniem udziału zieleni na terenie powiatu oraz rozwojem infrastruktury turystycznej.

Negatywne oddziaływania będą głównie związane z emisją zanieczyszczeń i hałasu, niszczeniem siedlisk roślin oraz miejsc lęgowych i bytowania zwierząt, tworzeniem barier w migracji zwierząt, prowadzeniem prac ziemnych, wycinką drzew i krzewów. Negatywne oddziaływania będą głównie odczuwalne na etapie realizacji danego przedsięwzięcia.

W przypadku wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko zaproponowano sposoby ich zapobiegania i ograniczania. Do najczęściej pojawiających się możemy zaliczyć prowadzenie monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego przed rozpoczęciem prac, wykonywanie prac poza okresem lęgowym i rozrodczym, stosowanie nowoczesnego sprzętu powodującego jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska, sprawne przeprowadzenie prac, minimalizację powstających odpadów, ograniczanie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów pod inwestycje, a w razie konieczności utworzenie strefy ochrony drzew, wprowadzanie zastępczych nasadzeń zieleni. Należy przeanalizować wszystkie warianty lokalizacyjne i technologiczne oraz wybrać wariant najkorzystniejszy dla środowiska naturalnego oraz dla mieszkańców powiatu.

4. Opinie właściwych organów

Projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wrzesińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032” wraz z „Prognozą oddziaływania programu na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wrzesińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032”, zgodnie z art. 54 ust. 1 ww. ustawy, został przekazany do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz do Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu celem zaopiniowania. Przedłożone dokumenty zostały zaopiniowane przez:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem nr WPP-III.410.309.2025.ET.2 z dnia 20.08.2025 r. – opinia z uwagami,
- Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu pismem nr DN-NS.9011.824.2025 z dnia 28.08.2025 r. – opinia pozytywna, bez uwag.

Uwagi wniesione przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu:

1. W prognozie opisano wyłącznie lesistość oraz wymieniono gatunki zwierząt i roślin występujące na obszarach chronionych występujących na terenie powiatu wrzesińskiego. W prognozie należy określić aktualny stan zagospodarowania obszaru opracowania (w szczególności istniejący stan szaty roślinnej, w tym flory i stan fauny) oraz ocenić walory przyrodnicze przedmiotowego obszaru, szczególnie należy zwrócić uwagę, czy w jego granicach znajdują się gatunki roślin, grzybów i zwierząt objęte ochroną gatunkową, wymienione w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r., poz. 2380), rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409) oraz rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408), a także gatunki z załącznika IV Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. L 206 z 22.7.1992, str. 7) – tzw. Dyrektywy Siedliskowej, oraz gatunki zagrożone wyginięciem (np. znajdujące się na regionalnej czerwonej liście) lub rzadkie.
 - Sposób uwzględnienia uwagi – w rozdziale 6.12. Prognozy uszczegółowiono zapis dotyczący fauny i flory na terenie powiatu.
2. Znając lokalizację niektórych z planowanych inwestycji, prawidłowa ocena oddziaływania powinna być oparta o dokładne rozpoznanie elementów środowiska, czego nie zawarto w prognozie. Prognozę proszę uzupełnić w tym zakresie, poprzez określenie, przeanalizowanie i ocenienie przewidywanego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska w wyniku realizacji zadań o przybliżonej lokalizacji. Przy czym informuję, iż analiza potencjalnych oddziaływań, które mogą być skutkiem realizacji ustaleń projektu Programu powinna być przedstawiona w formie opisowej wraz z merytorycznym uzasadnieniem i odpowiednimi wnioskami wynikającymi z tej analizy. Również w przypadku stwierdzenia braku znaczących oddziaływań lub oddziaływań pozytywnych na wybrane komponenty środowiska prognoza winna zawierać taką informację wraz z odpowiednim uzasadnieniem.
 - Sposób uwzględnienia uwagi – w tabeli nr 24 Prognozy uszczegółowiono zapisy dotyczące oddziaływania danych inwestycji i działań na poszczególne komponenty środowiska.
3. W prognozie należy określić, przeanalizować i ocenić wpływ realizacji ustaleń projektu dokumentu na:
 - rośliny, zwierzęta i grzyby, w tym na gatunki chronione, na różnorodność biologiczną,
 - cele ochrony rezerwatów przyrody „Dwunastak” i „Czeszewski Las”, a także ocenić zgodność ustaleń projektowanego dokumentu z obowiązującymi dla nich planami ochrony;
 - cele ochrony użytku ekologicznego „Pasieka”;
 - cele ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Pradolina Miłosławska”;
 - cele ochrony obszarów chronionego krajobrazu „Szwajcaria Żerkowska”, „Pyzdski” oraz „Dolina Cybiny w Nekielce”;
 - cele ochrony Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego oraz Żerkowsko-Czeszewskiego Parku Krajobrazowego, a także wykazać zgodność zapisów projektu Programu z zakazami określonymi w uchwale nr XXXVII/730/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 30 września 2013 r. w sprawie utworzenia Żerkowsko-Czeszewskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2013 r., poz. 5747 z późn. zm.);
 - cele ochrony pomników przyrody.

Po dokonaniu oceny należy zaproponować odpowiednie rozwiązania ograniczające ewentualny negatywny wpływ.

- Sposób uwzględnienia uwagi – w rozdziale 10. Prognozy dodano zapisy dotyczące ustalonych celów ochrony dla poszczególnych obszarów/obiektów prawnie chronionych na terenie powiatu, przedstawiono zakazy jakie na nich obowiązują oraz określono czy jakieś działanie będzie oddziaływać na powołane obszary chronione.
4. Z informacji przedstawionych w prognozie wynika, że ocenę oddziaływania na obszary Natura 2000 przedstawiono jedynie w odniesieniu do wybranych obszarów. Ponadto, w rozdziale 10. prognozy m.in. napisano: „w miejscu realizacji inwestycji może być konieczność usunięcia drzew i krzewów, a tym samym niszczenia miejsc bytowania i żerowania występujących tam zwierząt”; „może dojść do zniszczenia fauny i flory na obszarach objętych ochroną prawną”; „niszczenie miejsc bytowania zwierząt, zwiększona śmiertelność zwierząt”; „przecinanie szlaków migracji zwierząt, szczególnie na terenach rolniczych i leśnych”; „na etapie realizacji inwestycji zniszczenie siedlisk i gatunków roślin, grzybów i zwierząt (w tym gatunków chronionych) na znacznej powierzchni w przypadku usuwania gruntu (kopania zbiornika)”; „bezpośrednie niszczenie gatunków chronionych w niektórych przypadkach”, „zniszczenie siedlisk przyrodniczych, zaburzenie dynamiki ich powstawania i dynamicznej trwałości, pogorszenie zmienności strukturalnej rzeki – pogorszenie siedliska ryb”; „niszczenie siedlisk roślin, miejsc bytowania małych zwierząt w miejscu prowadzonych prac”, „wykaszenie roślinności z dna oraz brzegów bezpośrednio oddziałuje na usuwaną roślinność, a pośrednio na siedliska bezkręgowców i ryb w cieku”. Zaznaczam, że zgodnie z art. 55 ust. 2 ustawy o oś projekt, o którym mowa w art. 46 i art. 47 ust. 1, nie może zostać przyjęty, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000. Biorąc powyższe pod uwagę należy uzupełnić prognozę o analizę i ocenę (wraz z merytorycznym uzasadnieniem) oddziaływania na:
- cele i przedmioty ochrony specjalnego obszaru ochrony siedlisk Lasy Żerkowsko-Czeszewskie PLH300053 oraz Grądy w Czarnieju PLH300049,
 - cele i przedmioty ochrony obszaru specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Warty PLB300002 oraz specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Nadwarciańska PLH300009, a także wykazać zgodność zapisów projektu Programu z ustaleniami planów zadań ochronnych ustanowionych dla ww. obszarów Natura 2000.

Należy również zaproponować odpowiednie rozwiązania ograniczające ewentualny negatywny wpływ.

- Sposób uwzględnienia uwagi – w rozdziale 10. Prognozy dodano zapis o ustanowionych planach zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Wypisano potencjale zagrożenia, dla poszczególnych przedmiotów ochrony, które są istotne z zadań wyznaczonych w Programie. Przeanalizowano wpływ tych zadań na obszary Natura 2000.
5. Nawiązując do informacji przedstawionych w rozdziale 5.11.10. projektu Programu i w rozdziale 6.12. prognozy, proszę przeanalizować w prognozie zgodność ustaleń projektu dokumentu z wnioskami i rekomendacjami dotyczącymi kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych, określonymi w „Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego”, przyjętym uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego. Jednocześnie prognoza powinna zawierać analizę i ocenę realizacji ustaleń projektu Programu na krajobraz, z uwzględnieniem krajobrazów priorytetowych na terenie powiatu wrzesińskiego. W prognozie należy zaproponować rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań, mogących być rezultatem realizacji ustaleń Programu na gatunki chronione, różnorodność biologiczną, krajobraz oraz obszary i obiekty chronione, o których mowa w pkt. 1-4 niniejszej opinii.

- Sposób uwzględnienia uwagi – w rozdziale 10. prognozy dodano odpowiednie zapisy dotyczące audytu krajobrazowego.
6. Wśród planowanych działań w projekcie Programu uwzględniono „utrzymanie i tworzenie terenów zielonych przy budynkach użyteczności publicznej oraz nasadzenia drzew (...)”. Zwracam uwagę, że w prognozie należy wskazać gatunki drzew i krzewów, z których planuje się tworzyć tereny zieleni. Zwracam uwagę, że wprowadzanie do środowiska przyrodniczego i przemieszczanie w nim gatunków obcych, jest co do zasady zakazane. Należy mieć na uwadze, że każdy gatunek obcy może w przyszłości stać się gatunkiem zagrażającym rodzimej bioróżnorodności; w odniesieniu do drzew status inwazyjnych zyskały w ostatnich dziesięcioleciach, np. jesion pensylwański, dąb czerwony, a regionalnie i lokalnie także bożodrzew gruczołowaty, wiązowiec zachodni czy orzech włoski.
 - Sposób uwzględnienia uwagi – w tabeli nr 24 Prognozy dodano zapis o konieczności przestrzegania zakazu wprowadzania i przemieszczania w środowisko gatunków obcych.
 7. W rozdziale 5.4.2. na str. 52 projektu Programu zatytułowanym „Analiza SWOT” wśród „słabych stron” dla „zagrożenia hałasem” wskazano m.in. „wysokie przekroczenia dopuszczalnych norm poziomów hałasu drogowego w badanych punktach pomiarowych w Miłostawiu” i „przekroczenia dopuszczalnych norm poziomu hałasu kolejowego na terenie gminy Września”, natomiast wśród „zagrożeń” – „przekroczenia dopuszczalnych norm poziomu hałasu kolejowego na terenie gminy Września”. Jednocześnie w rozdziale 9. prognozy wskazano podobne „istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Programu (...)”. W prognozie proszę ocenić skuteczność zaproponowanych zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Programu z obszaru interwencji „Zagrożenie hałasem” w kontekście powyższych informacji.
 - Sposób uwzględnienia uwagi – w tabeli nr 24 Prognozy dodano zapis dotyczący wpływu zaplanowanych inwestycji na poprawę klimatu akustycznego wzdłuż dróg.
 8. Mając na uwadze zapisy w rozdziale 5.6.1. projektu Programu i w rozdziale 6.7. prognozy, informuję, że na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (<https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88>) opublikowano „Klasyfikację wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za rok 2024”. W związku z powyższym, w prognozie proszę zawrzeć aktualne informacje dotyczące stanu jednolitych części wód powierzchniowych, w granicach których znajduje się obszar objęty projektem dokumentu, mając na uwadze art. 52 ust. 1 ustawy ooś.
 - Sposób uwzględnienia uwagi – dane dotyczące klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek zostały zaktualizowane wg stanu na 2024 rok – zmiana w Programie i prognozie.
 9. Biorąc pod uwagę informacje przedstawione w rozdziale 5.6.2. projektu Programu w prognozie proszę wskazać, czy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią planuje się realizację zadań ujętych w projekcie Programu. Jeśli tak, określając, analizując i oceniając przewidywany wpływ realizacji zaplanowanych zadań proszę uwzględnić ten fakt.
 - Sposób uwzględnienia uwagi – w rozdziale 10 Prognozy dodano zapis dotyczący obszarów szczególnie zagrożonych powodzią.
 10. Nawiązując do zapisów w tabeli 33 na str. 72-74 projektu Programu w prognozie proszę przeanalizować zgodność ustaleń projektu dokumentu z przepisami dotyczącymi strefy ochronnej, ze szczególnym uwzględnieniem nakazów obowiązujących na terenie ochrony bezpośredniej.
 - Sposób uwzględnienia uwagi – w rozdziale 10. Prognozy dodano zapis o strefach ochronnych ujęć wody na terenie powiatu.
 11. Biorąc pod uwagę informacje przedstawione w rozdziale 5.9.2. projektu Programu w prognozie proszę wskazać, czy na obszarach osuwisk lub terenów zagrożonych ruchami masowymi planuje się realizację zadań ujętych w projekcie Programu. Jeśli tak, określając, analizując i oceniając przewidywany wpływ realizacji zaplanowanych zadań proszę uwzględnić ten fakt.

- Sposób uwzględnienia uwagi – w rozdziale 10. Prognozy dodano zapis dotyczący osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi.
12. Proszę doprecyzować zapisy rozdziału 2.2. prognozy poprzez przywołanie konkretnych ustaleń projektu Programu zapewniających realizację celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym we wszystkich dokumentach wymienionych w przedmiotowym rozdziale prognozy. Ponadto, w rozdziale 2.2. na str. 10 prognozy powołano się na „Strategię Europa 2020”. Z uwagi na fakt, iż mamy rok 2025, proszę korzystać z aktualnych dokumentów.
- Sposób uwzględnienia uwagi – przedstawiono cele „Strategii Europa 2030”. Do każdego dokumentu dopisano w jaki sposób cele Programu wpisują się w cele przyjęte w wymienionych dokumentach strategicznych i programowych.
13. Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. e ustawy oś prognoza zawiera streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym. W związku z tym proszę rozwinąć zapisy rozdziału 13. prognozy zatytułowanego „Streszczenie w języku niespecjalistycznym” w taki sposób, aby zawierał najistotniejsze informacje zawarte w poszczególnych rozdziałach prognozy. Ponadto, zmiany wprowadzone w poszczególnych rozdziałach prognozy proszę również uwzględnić w przedmiotowym rozdziale prognozy.
- Sposób uwzględnienia uwagi – zapisy w rozdziale 13. zostały zmienione stosownie do wprowadzonych zmian w tekście prognozy.
14. W projekcie Programu i w prognozie proszę przeanalizować wymienione w niej ustawy i rozporządzenia pod kątem ich obowiązywania oraz w przypadku ich obowiązywania – pod kątem aktualności dzienników ustaw, w których je opublikowano.
- Sposób uwzględnienia uwagi – zapisy zostały zaktualizowane.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2025 r., poz. 647) projekt ww. opracowania został przekazany do zaopiniowania do Zarządu Województwa Wielkopolskiego. Dokument zaopiniowano pozytywnie i przyjęto uchwałą nr 2321/2025 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 6 sierpnia 2025 r. w sprawie: zaopiniowania projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wrzesińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032”.

W załączniku do uchwały zostały przekazane następujące uwagi:

1. Uwaga ogólna – proszę zwrócić uwagę na błędy pisarskie w podrozdziałach 5.1.2. Tendencje zmian klimatu oraz 5.2.3. Działania podejmowane w celu poprawy jakości powietrza.
 - Sposób uwzględnienia uwagi – zapisy w tych rozdziałach Programu zostały poprawione.
2. Środowisko przyrodnicze powiatu wrzesińskiego – działania podejmowane w celu poprawy jakości powietrza – proszę doprecyzować zapis dotyczący terminy eksploatacji „kopciuchów”. W myśl obowiązujących przepisów wprowadzonych uchwałą nr XXXIX/941/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 18 grudnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa wielkopolskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, z końcem 2023 r. minął czas dozwolonej eksploatacji tzw. „kopciuchów”. Ponadto kotły spełniające wymagania dla klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012 winny zostać wyłączone z eksploatacji w terminie do dnia 31 grudnia 2027 r.
 - Sposób uwzględnienia uwagi – zapis został poprawiony i doprecyzowany.
3. Środowisko przyrodnicze powiatu wrzesińskiego – działania podejmowane w celu poprawy jakości powietrza – proszę poprawić zapis na stronie 33. W uchwale, o której mowa w pkt. 2 znajduje się odniesienie do ust. 1 i 2 załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe
 - Sposób uwzględnienia uwagi – zapis został poprawiony.

4. Środowisko przyrodnicze powiatu wrzesińskiego – złoża kopalin – należy poprawić dane dotyczące zasobów złóż kopalin na terenie powiatu prezentowane w tabeli nr 38. Podane dane są niezgodne z aktualnym bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2024 r. wydanym przez Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy.
 - Sposób uwzględnienia uwagi – przedstawione w rozdziale 5.8.1. Programu zapisy zostały zaktualizowane zgodnie z „Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2024 r.”.
5. Środowisko przyrodnicze powiatu wrzesińskiego – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – proszę zweryfikować definicję recyklingu w kontekście ustawy o odpadach
 - Sposób uwzględnienia uwagi – zapis został poprawiony.
6. Środowisko przyrodnicze powiatu wrzesińskiego – instalacje do zagospodarowania odpadów – w zakresie instalacji dla Ecer Recykling podano moc przerobową instalacji, natomiast dla pozostałych instalacji w tym punkcie mocy przerobowych nie wskazano. Proszę uzupełnić o instalację wskazaną w poz. 48 tabeli 1 załącznika 2 WPGO (strona 17) – instalacje do przetwarzania tworzyw sztucznych (Spółka Szymańscy s.c.) oraz instalację wskazaną w poz. 92 tabeli 1 załącznika nr 2 WPGO (strona 30) (Fabryka Wsporników EUR „NEPA” sp. z o.o.).
 - Sposób uwzględnienia uwagi – moce przerobowe instalacji zostały wykreślone. Przedstawiony w Programie wykaz instalacji jest aktualny i zgodny z obowiązującymi na rok 2025 wydanymi decyzjami i pozwoleniami.
7. Środowisko przyrodnicze powiatu wrzesińskiego – instalacje do zagospodarowania odpadów – w punkcie 5.10.2 proszę uzupełnić o instalacje i obiekty funkcjonujące na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego, tj. stację przeładunkową i instalację do kompostowania odpadów (kompostownia przyzłazowa) zlokalizowaną na terenie dz. o nr ewid. 91/4 w m. Bardo prowadzoną przez URBIS Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Chrobrego 24/25, 62-200 Gniezno.
 - Sposób uwzględnienia uwagi – instalacja została dopisana.
8. Środowisko przyrodnicze powiatu wrzesińskiego – park krajobrazowy – proszę na stronie 96 w pkt 1 w zakresie Żerkowsko-Czeszewskiego Parku Krajobrazowego o zastąpienie obecnego zapisu na niżej wymieniony: Park został ustanowiony rozporządzeniem Wojewody Kaliskiego i Wojewody Poznańskiego Nr 1/94 z dnia 17 października 1994 r. w sprawie utworzenia Żerkowsko-Czeszewskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Poznańskiego z 1994 r. nr 21, poz. 210). Obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała nr XXXVII/730/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 30 września 2013 r. w sprawie utworzenia Żerkowsko-Czeszewskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2013 r. poz. 5747) zmieniona uchwałą nr XXIX/754/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2017 r. zmieniającą uchwałę w sprawie utworzenia Żerkowsko-Czeszewskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2017 r. poz. 2941).
 - Sposób uwzględnienia uwagi – zapis został poprawiony.
9. Środowisko przyrodnicze powiatu wrzesińskiego – park krajobrazowy – proszę na stronie 96 - 97 w pkt 2 w zakresie Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego zastąpienie obecnego zapisu na niżej wymieniony: Obowiązującymi aktami prawnymi są: Rozporządzenie nr 60 Wojewody Konińskiego z dnia 19 października 1995 r. w sprawie utworzenia Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Konińskiego z 1995 r. Nr 25, poz. 140), Rozporządzenie Nr 19 Wojewody Konińskiego z dnia 16 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Konińskiego z 1998 r. Nr 52, poz. 306).
 - Sposób uwzględnienia uwagi – zapis został poprawiony.
10. Środowisko przyrodnicze powiatu wrzesińskiego – obszar chronionego krajobrazu - proszę na stronie 97 w pkt 1 w zakresie Obszaru Chronionego Krajobrazu Szwajcaria Żerkowska o zastąpienie obecnego zapisu na niżej wymieniony: Obszar Chronionego Krajobrazu Szwajcaria Żerkowska został utworzony uchwałą Nr XII/74/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kaliszu z dnia 28 września 1989 r. w sprawie ustalenia obszaru chronionego „Szwajcaria

Żerkowska” na terenie województwa kaliskiego i zasad korzystania z tego obszaru (Dz. Urz. Woj. Kaliskiego z 1989 r. Nr 34, poz. 422).

- Sposób uwzględnienia uwagi – zapis został poprawiony.

11. Środowisko przyrodnicze powiatu wrzesińskiego – obszar chronionego krajobrazu - proszę na stronie 97 w pkt 2 w zakresie Pyzdrowski Obszar Chronionego Krajobrazu o zastąpienie obecnego zapisu na niżej wymieniony: Pyzdrowski Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony uchwałą nr 53 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koninie z dnia 29 stycznia 1986 r. w sprawie ustalenia obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa konińskiego i zasad korzystania z tych obszarów (Dz. Urz. Woj. Konińskiego z 1986 r. Nr 1, poz. 2) oraz został zmieniony Rozporządzeniem Nr 14 Wojewody Konińskiego z dnia 23 lipca 1998 r. zmieniającym uchwałę w sprawie ustalenia obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa konińskiego i zasad korzystania z tych terenów (Dz. Urz. Woj. Konińskiego z 1998 r. Nr 28, poz. 144).

- Sposób uwzględnienia uwagi – zapis został poprawiony.

12. Środowisko przyrodnicze powiatu wrzesińskiego – obszar chronionego krajobrazu - proszę na stronie 97 w pkt 3 w zakresie Dolina Cybiny w Nekielce o zastąpienie obecnego zapisu na niżej wymieniony: Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Cybiny w Nekielce został utworzony Uchwałą nr XXXIII/255/2006 Rady Miejskiej Gminy Nekla z dnia 24 marca 2006 r. w sprawie utworzenia obszaru chronionego krajobrazu w dolinie rzeki Cybiny (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2006 r. Nr 60, poz. 1566).

- Sposób uwzględnienia uwagi – zapis został poprawiony.

5. Zgłoszone uwagi i wnioski

Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone na podstawie art. 39 i 40 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.). Konsultacje trwały od 24 lipca 2025 roku do 18 sierpnia 2025 roku. Dotarcie do jak najszerszej grupy mieszkańców zapewniono poprzez umieszczenie ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej powiatu wrzesińskiego, w mediach społecznościowych i na tablicach ogłoszeń Starostwa Powiatowego we Wrześni.

Uwagi i wnioski w ramach przeprowadzanych konsultacji społecznych mieszkańcy, zainteresowane jednostki administracji rządowej i samorządowej, instytucje, organizacje oraz osoby fizyczne mogły zgłaszać:

- w formie pisemnej na adres Starostwa Powiatowego we Wrześni,
- ustnie do protokołu w Wydziale Budownictwa i Środowiska,
- w formie elektronicznej na adres: starostwo@wrzesnia.powiat.pl

W toku przeprowadzonych konsultacji społecznych wpłynął jeden wniosek z uwagami. Uwagi zostały zgłoszone przez Stowarzyszenie Projekt Września. Treść uwag oraz sposób ich rozstrzygnięcia zawarto w dokumencie pn. *Informacja o udziale społeczeństwa w postępowaniu w ramach konsultacji społecznych projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wrzesińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko*.

6. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone

Realizacja założeń i zadań przyjętych w Programie nie wywoła oddziaływań środowiskowych o charakterze transgranicznym, w związku z czym nie było konieczności przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

7. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

W celu dokonania obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i zadań proponowanych w ramach Programu konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji

tych działań. Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r., poz. 647 ze zm.), organ wykonawczy powiatu jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raport z wykonania programu ochrony środowiska, który następnie przedstawia Radzie Powiatu i przekazuje organowi wykonawczemu województwa.

Wdrażanie Programu ochrony środowiska powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań,
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań,
- stopnia realizacji Programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów,
- rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- niezbędnych modyfikacji i aktualizacji Programu.

Dla prawidłowego przebiegu monitoringu realizacji celów i zadań „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wrzesińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2032” niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy Powiatem i pozostałymi jednostkami organizacyjnymi, w zakresie stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań. Należy również zasięgać informacji od Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (przy udziale Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Poznaniu) oraz z innych podmiotów prowadzących monitoring stanu środowiska.

W Programie zostały określone zasady monitorowania efektów realizacji przyjętych celów poprzez wskaźniki monitorowania. Zaproponowane wskaźniki ilościowe i jakościowe pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych zaplanowanych działań i prognozować związane z tym zmiany w środowisku.